

CĂMINUL

BIBLIOTECA
LITERARĂ
ȘTIINȚIFICĂ

1001 BARAC 192

177003

ARGHIR ȘI ELENA

Lucrare publicată sub in-
grijirea d-lui profesor
PETRE V. HANEȘ

No. 121-122

EDITURA LIBRĂRIEI
H. STEINBERG
= BUCUREȘTI =
STR. LIPSCANI-94

Lei 4.—

Cărți pentru Școlari și Tinerime

Nuvele, schițe și povestiri.

		<u>Lei B.</u>
Mih. Lungianu.	Mucenicii neamului	20.—
	Povești	20.—
I. Dragoșlav.	Nuvele și povestiri pentru copii	25.—

b) Note și Impresii.

Virg. Serdaru.	Luptele dela Mărășești.	15.—
Fr. Nansen.	Spre pol, în întuneric și ghiață veșnică. Ilustrat. Traduc. de B. Marlan	40.—

c) Romane.

Edm. de Amicis.	Cuore, Ilustrat	22.—
Fr. H. Burnett.	Lordul cel mic, Ilus- trat	18.—
G. Bruno.	Copiii lui Marcel, Ilus- trat	15.—

d) Teatru.

I. N. Slon,	Nici pe aici nu se trece	10.—
I. M. Popescu-Mehedici.	Teatru la sate, 2 vol ambele	2.—

„CAMINUL“

:: B I B L I O T E C A ::

LITERARĂ ȘI ȘTIINȚIFICĂ

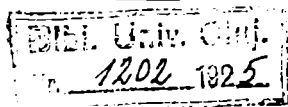

ION BARAC

ARGHIR și ELENA

Lucrare publicată sub îngrijirea d-lui profesor

PETRE V. HANEȘ

BUCUREȘTI

Editura librăriei H. STEINBERG & FIU

94, Strada Lipscani, 94

177003

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201801468

LAMURIRI INTRODUCTIVE

Conform programei analitice de clasa III-a secundară retipărim aici „Arghir și Elena“, cunoscuta scriere a lui Ion Barac, devenită carte populară.

Cărțile populare s'au introdus la noi de prin veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea din Orient prin originale ori prin traduceri slavonești. Așa sunt : Alixandria, Halimaua, etc. Alături de acestea însă au devenit populare chiar opere de ale scriitorilor noștri, fiindcă prin cuprinsul și prin forma lor sunt foarte apropiate de sufletul mulțimii. Așa este Arghir și Elena.

P. V. H.

București, Iulie 1924.

P A R T E A I-a

Te visai mișcând din buză,
O prea drăgălașă Muză !
Verși glas îngeresc din gură,
Care inimile fură,
Fură și le amăgește,
După ce le îndulcește.
Te rog, muză mângâioasă,
Care cânti cântări frumoase,
Pică-mi puținică miere
Din măiastra ta putere,
Să pot cânta cu simțire
A lui Arghir pribegire.

Arghir a fost crăișorul
Cel mai pedepsit cu dorul.
Fiul cel mai mic, se știe,
(In „cronica firii“ scrie)
Al lui Acleton anume,
Craiul cel bogat din lume.

Că încă n'am dat în cale
De numele țării sale.
Se zice dintru aflate
A fi avut o cetate
Tare și meșteșugită
Și cu șanțuri întărită,
Întru o țară fiasură
Din lumea cea mai măiastră.
Maica sa, blânda crăiasa,
Medena cea prea aleasă.
Trei frați cu el se nascură
Din părinteasca căldură ;
Însă nici unul nu are
Ca dânsul asemănare
Întru vestea și mărirea
Cât s'au pedepsit cu firea.
În cetatea părintească
Se află o prea firească
Grădină împodobită.
Părea că e 'nsuflețită.
E plină de frumusețe,
De ale florilor fețe.
Aici râu, colea vâlcică,
Curge lângă florinică.

Dincoace sub pomi verdeață,
Să te desfătezi de față.

Intr'o zi aicea craiul
Desfătându-se cu traiul,
La un pom ciudat sosește,
Și-l vede cum înverzește
Alb la floare ca argintul
Mirosind în tot pământul.
Pe care necunoscându-l
Se înduplecă cu gândul.
Așteptă roade să-i crească,
Ca felul să-i nemerească :
Că într'o zi mugurește
Și de trei ori înflorește.
Și pe grădinarul chiamă,
Ca să dea de dânsă seamă,
Ce mână a sădit pomul !
Că mult se miră tot omul,
Cum el ziua înflorește,
Noaptea coace și rodește ;
Inșă ziua nu le-apucă.
Până pier ca o nălucă.

Îar Craiul se întristează,
Că nu poate să le vază.
Văzând cum înnugurește,
Că chiar văzând înfloreste
Au pus peste noapte pază
Trei păzitori ca să vază,
Care păzià cu privire
A merelor rumenire.
Craiul dimineața vine
Cu gând să le vază bine ;
Însă (ce nici nu gândește)
Pe toți dormind îi găsește.
I-a întrebat : „ce văzură ?
„Și ce dorm peste măsură?“
Ei îi răspund de-odată :
„Minune înspăimântată !
„Că suflând odată boarea
„ A căzut jos toată floarea ;
„Iată niște merișoare,
„Iată și mai mărișoare,
„Dar suflând o boare lină
„Cu de somn dulceață plină,
„Numaidecât ne apucă
„Cu nevăzuta nălucă,

„De se părea pe dreptate
 „Că suntem morți jumătate“.

Craiul trist în casă pleacă,
 Și nu putea să-i mai treacă,
 Ci numai decât pofteste
 Un prooroc și-i poruncește
 Să-i spue și proorocească :
 Cine putu să-i sădească
 Lui acel pom în grădină,
 Să-i faeă vreo pricină ?
 Și-i făgădui îndată,
 De-i va spune, bună plată.
 Prooroc Filaret anume,
 Mare vrăjitor pe lume
 Trei zile se socotește,
 Și apoi îi proorocește
 Zicând : „Craiule : pe omul
 „Ce ți-au sădit ție pomul
 „L-am aflat ; însă puțință
 „Nu este de cunoștință ;
 „Că e lucru peste fire
 „Și măiestrie subțire,

„Și mâna cea săditoare
„Este și stăpânitoare,
„Singură le stăpânește,
„Le culege și răpește,
„Și prin altul nu se poate
„La lumină a se scoate.”
„Făr’ de fiul tău cel dulce
„Care sub pom să se culce
„Că pentru el sunt sădite
„Acele toate răpite,
„Ca să-l vază, că-l iubește,
„Și de fața lui dorește,
„Dintre care va să iasă
„Mare scârbă la crăiasă ;
„Că el va să pribegească
„In lume să rătăcească“.

Pentru-aceea proorocie
L-a cinstit cu bogăție.
Deci craiul iar așteaptă
Dela pom aceeaș faptă,
Când îi vede înflorirea
Prea albind cu strălucirea,
A așternut pe verdeață
Sub a pomului duleeață

Covoare cu fir cusute
Prețuite multe sute.
Puind să ia seamă tare
Pe fiul său cel mai mare,
Care păzitor se face,
Și pe așternut când zace
Vede mugurul cum crește
Și mai apoi cum plesnește,
Incep frunzele 'nverzite,
Acuși, acuși flori albite.
Floarea cade și rodește
Și roada se rumenește.
Dar venià o boare lină
Cu de somn dulceață plină,
Și-l adoarme fără veste,
Nu mai vede ce mai este.
Craiul dimineața iată
La grădină se arată
Și pe fiul și-l găsește
Că doarme și greu răpește.
Se întoarce și așteaptă
Să mai cerce cu o faptă,
Și pe viitoarea seară
Pe al doilea fiu iară

L-a pus iar să străjuească
Și mai bine să păzească,
După cum a spus proorocul
Ca să mai cerce norocul ;
Însă a adormit iară
Cași cel de aseară.
Iar craiul cu mânie
Strigă : „Proorocul să vie“.
Care venind înainte,
I-a arătat lui că minte.
Nici mai mult că nu-l întreabă,
Ci-i taie capul de grabă,
Apoi către palat pleacă
De tot cu inima seacă,
Iar Medena cea aleasă
Prea cuvioasa crăiasă
A intrat cu vorba bună
Cu fiul său împreună,
Ca să mângâie pe craiul.
Așa ridicându-și graiul :
„O craiule înălțate,
„Iubitul meu soț și frate,
„Nu-ți mai face supărare
„Pentru-n pom ce mic se pare“.

Iar Arghir fiind de față,
Pe care firea-l răsfață
Cu făptura voinicească
Peste firea omenească
Impodobit cu frumsețe
Care plac la tinerețe ;
Ajungând a vârstei floare,
E cel mai ales sub soare ;
Fiind învățat prea bine,
Avea bun nărav la sine
Și așa se jeluește :
„O taică prea învățate,
„Am o jalbă cu dreptate.
„In mine s'a aprins focul.
„Când ai omorît proorocul,
„Un vis mi-a arătat mie
A lui dreaptă proorocie ;
„Ci mă rog îngăduiește
„Să cerc și eu vitejește.
„De voi adormi ce strică ?
„Știu că nu-mi va fi nimică“.
Craiul nimica ascunde,
Ci mai vârtos îi răspunde

Zicând : Fiule iubite !

„Nu-mi face gânduri cumplite,

„Nu-mi pricinui mai multă

„Supărare și ascultă,

„Să nu mi se împlinească

„Proorocirea cea firească.

„Nu te bucură de calea

„Care să-mi aducă jalea.

„Am eu mere aurite,

„Scumpe și neprețuite,

„Și de acel pom cu veste

„Nici de lipsă nu ne este

„Mai bine în foc să arză

„Și de aici să se piarză,

„Decât tu cu al tău nume

„Să fii pribegit în lume“.

Iară Arghir vitejește

Răspunzând așa grăește :

„Mă rog, taică, de nu-ți place,

„De acolo n'am ce face,

„Că pe mine mă silește

„Firea, și îmi poruncește,

„Ca să intru în grădină,

„Fără de nici o pricină ;

„Că aceeaș proorocie
„S'a înțeles numai mie.
„A se împlinì norocul,
Care a grăit proorocul“.
Așà pleacă să pornească,
Peste voia părintească
Și a intrat în grădină
De dor cu inima plină.
In pom sabia 'și agață,
Și se culcă pe verdeață.
O minune cu mirare !
Ce trupșor voinicesc are,
Umblă și calcă domnește,
Și se uită vitejește
La trup de mijloc subțire
Și înalt la a sa fire,
Oacheș negru pe la gene
Impodobit la sprâncene,
Stat de crim, oablă ¹⁾ făptură
Râvniță căutătură
Fața-i arsă rumenește,
La trăsuri în tot blândețe.

1) Dreaptă.

Floarea vârstei acum crește
 Și frumos înmugurește.
 Peste așternut se-așează
 Așteptând vremea să vază.
 In sus către pom privește,
 Și vede cum înflorește
 Sub ramuri înmugurite.
 Acum toate înălbite
 Și nici că prinde de veste
 Că nici o floare mai este :
 Merele, cât o alună,
 Acuși cât o nucă bună,
 Acuși mari și împietrite,
 Acuși noaptea înrcșite.
 Atunci auziă că sună
 Cum suflă o boare bună,
 Șase păuni văzù că sboară
 Și pe iarbă se pogoară.
 Al șaptelea o minune !
 Lângă capul său se pune.
 Spăimântat, mâna-și întinde,
 Și de un picior îl prinde.
 Se smucește ca să sboare
 Și rămâne în prinsoare ;

Iar cei șase toți sburară,
Și pe el prins îl lăsară.
Minune nemuritoare !

Pasărea cea sburătoare
Cu graiu omenesc grăește
Și pe Arghir îmblânzește :
„O cocoane mult iubite !
„Cu nume crăesc numite,
„Nu grăbi să-mi iei vicața,
„Că ne vom pierde dulceața.
„Că nu viu să-ți fac stricare,
„Ci de o dragoste mare“.

Și s'a scuturat odată,
Și s'a mutat într'o fată.
Atunci Arghir înlemnește —

Iar ea așa-l îmblânzește :
„Fiu crăesc, nu-ți fie frică !
„Nu te teme de nimică !
„Dragostea mea cea iubită
„Intru tine e sădită.
„Tu ești a mea mângâiere
„Vieții mele putere.
„Și eu am sădit pomul,
„Ca să mănânce tot omul.

„Cine dragă cu mânie
 „Imi stă împotrivă mie ?
 „Slobodă sunt eu a face
 „Cu a mea muncă ce-mi place.
 „Eu l-am sădit numai ție.
 „Dragostei o mărturie
 „Și e slobod numai nouă
 „A culege roade nouă,
 „Și poți socoti prea bine
 „Ce va să fie cu mine,
 „Că măiastra ta crăiasă,
 „Precum vezi, vine d'acasă,
 „De voești, ea te iubeste,
 „Și ție se dărueste“.
 O frumsețe neurmată
 Fecioarei aceea dată ;
 Că nici limba omenească
 Nu poate să o grăcască.
 Nici nu se poate scrie.
 Cum îi ședeà a fi vic,
 Juno, Venus și cu Luna
 Ca aceasta nu-i nici una.
 Nici Dido a Eneici 1)
 Și nici fața Medeei :

1) A lui Eneas.

Ba nici a Nimfelor ceată,
Ce prin smârcuri se arată,
Nici cântărețele Muze,
Ce scot cântece din buze,
Nu sunt așa drăgăstoase
Ca Elena cea frumoasă,
Păr de aur strălucește,
Pe pământ se târâște,
Precum luna cea ivită
E nouă și ne'mplinită
Așa-i fruntea cea suită
Cu sprincene cercuită.
Ochi privesc cu jinduire,
Ca a stelelor sclipire.
Trandafirii înflorește
Și doi trandafiri roșește .
In fața cea albeneață —
O ce ciudată roșeață !
Pe buzele ei cum saltă
Grațiile la o laltă,
Se rumenesc la pielețe
Și stau ca două foițe
A albastrului ei față.
Se vede în sân, la brață,

Unde două merișoare
 Stau ascunse rotunjoare,
La piept ard cu libov mare,
 Idoleștile oltare
Ca crinul cel prea subțire
 Și înalt la a sa fire,
Așa-i oabla ei făptură
 Și mândra-i căutătură,
Vestmintele ard ca focul
 Cari împodobesc mijlocul.
A lui Cupidon săgeată
 Să vezi cum stă agățată
Cam pe lângă suptioară
 De unde la Arghir sboară.
Se înfige aurită
 In inimă nemerită.
Atunci dreapta își întinde
 Și de după cap o prinde,
Cu drag o îmbrățișează
 Ca flacăra să-i mai scază.
Nici ea nu se ferește,
 Că prea tare îl iubește,
Ci se leagănă pe braț
 Din buze culeg dulceață.

De v'ați ivi nouă muze !
Să priviți aceste buze
După cuvintele mele
V'ați miră și voi de ele.
Că se face ziua iată,
Și tot nu se mai arată,
A-și face îndestulare
D'a lor dragoste prea mare :
Care arde cunoscută
Cu flacără nevăzută.
Care tot mai mare crește.
Cât Arghir așa grăește :
„O porumbiță aleasă !
„Incoronată crăiasă
„Oh ! ce fel de vrednicie
„Ce bine mi-a-i făcut mie ?
„Dacă ai venit la mine
„Cum te voi lăsa pe tine ?
Să nu mă lași cu păcate
„Intr'o singurătate
„Ci să-mi fii mie soție
„Trăind cu dragoste vie“.
Iar ea răspundea fierbinte,
Cu dulci și blânde cuvinte:

„O Crăișor cu blândețe
 „Prea iubit de tinerețe,
 „Trandafir, față plăcută,
 „Care buzele-mi sărută
 „O trupșor plin de dulceață,
 „Care mă strânge în brațe
 „O cuvinte mângăioase !
 „Care mă fac drăgăstoase.
 „Cum aș face eu din fire
 Dragostei împotrivire ?
 „Pentru că eu vai de mine !
 „Nu poti trăi fără tine,
 „A ta sunt, dau mâna dreaptă
 „Fie și cuvânt și faptă“.
 Precum magnetul la sine
 Trage fierul și-l ține
 Așa-și lipesc trupurile.
 Arătându-și dragostele.
 Iar Venus aflându-și locul
 Așa 'mpodobeste focul,
 Cât oltarul mai s'aprinde
 Până când de veste prinde
 Și după multă vorbire
 I-au cuprins o adormire,

Cât a dormit cu dulceață
Craiul, cât se luminează,
Abia așteptă să vadă.
Pe fereastră tot privește,
Tot la fiul său gândește,
Peste ziduri coperite
Vedeà mere aurite,
De care cu veselie
Săltă scârbita crăie,
Și abia așteptă veste
De fiul său ce fel este.
Crăiasa ce socotește ?
Un dar bun făgăduște
Cui ar duce veste bună
Cu un măr dimpreună
Dintru cele nevăzute
Și încă necunoscute.
Atunci veni cu degrabă
O mult sfătoasă babă,
Și luând cheia aleargă
La grădină ca să meargă
Deschide ușa — privește —
Ce vede — că se sfiește

Vede fecioara culcată
 De Arghir îmbrățișată.
 Zeiță a fi gândește
 A-i sculă nu îndrăznește,
 Și pentru ca să nu se scoale
 Calcă mai încet și moale,
 Tot în vârful degetelor
 Către robii dragostelor
 Se apropie, pășește,
 Și când lângă ei sosește
 Scoate cuțitul din teacă,
 Cu credința sa să-și facă,
 A tăiat câteva fire
 Din părul ei cel subțire.
 Și făcându-și calea largă
 Cu el în palat aleargă,
 Ostenită, spăimântată,
 Cu vorba ruptă-l arată
 Zicând : „Vai ce coconiță !
 Zău — doară e o Zeiță.
 „Că om nu poate să fie
 „Cu așa făptură vie,
 „Mai vârtos că pe spinare
 Un păr lung de aur are

Cu mirare, cu minune,
Precum au văzut, spune.
Medena ce va să facă?
Numaidecât se îmbracă.
La grădină se gătește
Care prea de mult dorește.
Intr'aceea se deșteaptă
Elena, inimă dreaptă,
Se uită, ce i se pare?
Așă a strigat de tare,
Cât Arghir dormind cum este
Se spăimântă fără veste,
Și cu a sa deșteptare
Oblu¹⁾ în picioare sare.
Iar Elena lăcrămează,
După părul său oftează
Cu mare amar jelește
De necaz așă grăește:
„O prea iubite Arghire
„De mi-ar fi venit în fire
„Să se afle hoți spre jale,
„La palaturile tale,

1) Drept.

„De mult mă duceam mai bine

„Decât să pățesc rușine.

„Mă duc că sunt înșelată

„Numai rămâi rușinată:

„Pentru ca părul meu are

„Lipsă și pagubă mare“.

Atuncea Arghir roșește

Și căsnit așa grăește :

„O surioară iubită!

„Au pe mine ești scârbită

Dar nu eu sunt de vină?

„Au eu sunt acea pricină?

„Dacă toate le știi bine

„Că numai eu fui cu tine,

„Și vezi că nici nu am unde

Părul tău a ți-l ascunde.

„Mărturie-mi este mărul,

„Cum ți-aș reteza eu părul,

„Când cu totul voi pe tine

„A te ține lângă mine?

„Acum dară eu n'am vină

„Căci a fost mână străină,

„Iartă pentru mine toate:

„Că la lumină voi scoate

„Cine a fost și prin cine
„S'a făcut acea rușine
„Pe care, dacă-l voi prinde,
„Pedeapsă îi voi întinde,
„Și-ți voi înălța Mărirea
„Mai presus decât aiurea“
Iar ea zise: „O iubite!
„De m'ai înlăță, nu poate
„Inima să ierte toate:
„Insă cugetând la mine
„Tot te iubesc eu pe tine“.
Atunci Arghir se frământă,
Cu necaz se înfierbântă,
Cu inima se topește
Și plângând, așa grăește:
„Te rog spune-mi sălașul,
„Și unde-ți este orașul?
„Că dragostea nu mă lasă,
„Să nu te caut și-acasă“!
„Sau atuncea (vai de mine!).
„Mor amărît pentru tine“.
Pe ea o îmghimpă spinul,
Neputând țineà suspinul,

Zise: „Iubite și bune
 „Ce folos de-ți voiui și spune?
 „Că om nu poate să fie
 Care acolo să vie;
 „Inșă de Neagra cetate
 „Ce spre Miază-Noapte bate
 „Zadarnică întrebare
 „Poți face, de ți se pare:
 „La locul cel ce se schimbă
 „In necontenită limbă:
 Inșă știu aceea bine
 „Că nu poți veni la minc“.
 Intr'aceea feciorita
 Nu putea să mai grăească,
 Nici plânsul să contenească.
 Ci în sus în văzduh zboară
 Ca o pasăre ușoară.
 Se duce, nu se mai vede.
 Ce amar — cine nu crede?
 Rodul amorului cade.
 De leșin inima-i scade:
 Iar Acleton, milos taică,
 Cu a lui iubită maică,

Când au intrat în grădină,
Văd că fiul lor suspină,
Și fecioara nicăierea.

Se înduplecă cu firea
Văzând așa o urmare

Care dela pom răsare.
Oh, ce plânsuri necurmăte!

Oh, câte lacrimi vărsate!
Dela pământ îl sculară
Și cu glas mare strigară :

„O cuvinte proorocite !

„O prooroci înainte,
„Spuneă Filaret prorocul,
„Că așa-i va fi norocul:
„Cât merele se vor coace,

„Scârba va veni încoace“.

Și stau toți cu mângâiere

In jurul celui ce piere.

Zicând : „Fiule, nu geme,

„Ci scoală și nu te teme.

„Oh, scoală, Fiule, scoală,

„Scoală să vedem ce boală ?

„Ce boală te împresoară

„De și pe noi, ne omoară“,

Mai târziu în fire-și vine.
De mâna maicii se ține,
Zicând : „Dați-mi mie pace,
„Că voi nu aveți ce-mi face,
„Că dintru acestea toate
„Nimenea nu mă va scoate.
„Și înșivă aveți vină
„Aicea făcând pricină.
„Că ați trimis hoți la mine.
„De m'au despuiat de bine,
„Și v'a fost așa de grabă
„Cu nădejdea într'o babă.
„Mi-a furat toată dulceața
„Mi-a stricat toată vieța,
Oh! amar, amar și jale!
„Și pe obraz curge vale,
„Și voiui să-mi iau ziua bună
„Dela Soare, dela Lună,
„Aici mor, săpați mormântul
„Să mă înghiță pământul,
„Sub umbra cea răcoroasă
„A merelor drgăstoasă.
Iar Craiul ca un părinte
Mângânindu-l cu cuvinte

Abià l-a plecat în casă,
 Unde l-a pus lângă masă,
 Când de Elena grăește,
 Și de frumusețea-i povestește
 Ochii în lacrimi și-i scaldă
 Neavând inimă caldă.
 Cum au petrecut nu poate;
 Să le mai înșire toate,
 Ci ca un turbat răcnește
 Și cu gura poruncește
 Strigoaia a o aduce
 A o răstigni pe cruce.
 Părinților strigă tare
 Cu de mână sărutare:
 „Dați-mi parte din avere,
 „Că nu am altă putere“.
 Iar părinții cu blândețe
 Din dragoste fără fețe,
 Zicea : „Fiule iubite !
 „Nu ne da gânduri cumplite
 Și ca să dăm pe moarte,
 „O întâmpinată soarte!“
 Imprejurul lui tot chinuri,
 Multe plânsuri și sususpınuri,

Și nimic nu folosește,
 Căci ca un turbat răcnește:
 „O! inima nu mă lasă
 - „Să mai șez cu voi acasă;
 „Că acasă n'am ce face
 „N'am odihnă, și nici pace
 „Au să-mi fac mai mare nume,
 „Au mă prăpădesc în lume,
 „Mă duc, nu mai șed acasă
 „Să-mi caut a mea mireasă“.
 Maică-sa încă grăește :
 Și așa îl îmblânzește :
 „O fiule cu dulceață
 „Cât te-am purtat pe brață
 „Ți-am fost maică 'ngrijitoare.
 Mi-ai supt țâța hrănitoare,
 „Sânul meu a ta dulceață,
 „Leagăn ale mele brațe.
 „Te apăram de tot vântul.
 „Te învățam cuvântul,
 „O vai! o vai! nu te duce.
 „O fiul meu cel prea dulce“.
 Dacă aceștia văzură
 A-l 'ntoarce nu putură,

Aur din îndestulare

I-au dat, și s'a pus călare.

O vaete și suspinuri!

In casă vai câte chinuri!

Dar el nici nu ascultă.

Accâ lăcrămare multă.

Ci încălecă și plecă.

O maică, rămâi săracă!

Iară craiul pomul taie

Și-l aruncă în văpaie

Care cu lumină

Și toți lângă el suspină

Mai aducându-și aminte

D'a lui Filaret cuvinte:

„Blând Filaret cum ghicește

„Toate câte proorocește!

„Eu le-am ucis fără vină,

„Acum văd a mea pricină“.

Toată curtea lăcrămează,

Toată inima oftează.

Il petrece cu plânsoare

Toată fața muritoare

Ca nopțile după Soare.

A DOUA PARTE

Tânărul dacă pornește
 Departe călătorește,
Singur numai cu o slugă
 Merge dând Domnului rugă,
O Arhire lungă cale —
 Lungi necazurile tale —
Ia de-alungul dealurile
 Și numără șghiaburile.
Tot prin locuri necălcate
 Și prin păduri neumblate,
Tot prin văi necunoscute,
 Prin locuri nepriecute,
Nedat cu cale lungă
 Câte birtuni, câte sate
Tot întreabă de cetate,
 La toți le pareă minune
Necum ca să-i știe spune.

Calcă câte locuri toate
Până nicum nu mai poate.
Deci în partea-i pustnicească
Când eră să nemerească,
Dintr'o peșteră mare
Vede fum că iese tare
Și într'acolo grăbește.
In care dacă privește,
Vede un om mare foarte
Cât s'au spăimântat de moarte.
A se 'ntoarce nu cutează,
Gândind fricos să nu-l crează,
Ci și-a făcut îndrăznire
Gândind: sau trai, sau pieire,
Și în peșteră intrară
Dându-i întâi bună seara ;
Iară omul cel prea mare
Dă o groaznică strigare:
„Cine este? cine vine?
Cine ce cată la mine?“
Și când sloboziă cuvântul,
Se cutremură pământul,
Numai cu un ochin în frunte
Și părea că-i cât un munte.

Arghir tremură de frică,
 Și nu ascundeà nimică,
 Ci se rugà de iertare
 Numărându-i toț ce are.
 Și-l întrebà de cetate
 Nu știe încotro bate?
 I-a răspuns omul îndată
 Cu vorbă mai așezată:
 „Nu am auzit de veste,
 „Necum să știu unde este,
 „Dar șezi până dimineață
 „Că vin toți satirii față.
 „Știu că trebuie să fie
 Vrennul care să știe,
 „Și care va ști mai bine
 „Îl voi trimite cu tine“.
 Atunci Arghir mulțumește
 Și frica-și mai potolește.
 Acest uriaș îndată
 Cu o cină se arată.
 În frigare vru să tragă
 O căprioară întregă.
 Face cină boierească
 Ca pe Arghir să cinstească.

Masa lângă foc o pune
La lumina de tăciune,
Și șed toți pe lângă vatră
Pe câte un zgiab de piatră,
Arghir până să îmbuce,
O ploscă de vin aduce
Dintr'ale sale merinde,
Care foarte bine prinde.
Urișul, dacă-l gustă,
Cu stomac ca de lăcustă,
I-ar fi plăcut să tragă
Pe gât o butic întreagă.
Dar tot se îndestulează
(Nefiind mai mult, să crează).
Așa până șed la masă
In sălbatica sa casă,
Pe Arghir îl mai întreabă:
„Ce umblă? și cu ce treabă
„Saută acă cetate
„Prin țări așa depărtate?“
Spre care Arghir răspunde
Tot spune, nimic ascunde,
Se duc apoi să se culce,
(Cât e lui Arghir de dulce) —

Dimineaua se sculară
 Satirii se adunară.
 Se întrecea care, care
 Aduce cinste mai mare?
 Omul începea să facă,
 Ca toți satirii să tacă,
 Zicând: „Știu cum mi se pare,
 „Că aveți multă umblare;
 „Nu știți de Neagra-Cetate
 „Unde încotrò a bate?
 „Nu vă întreb spre stricare,
 „Nici spre vreo supărare“.
 Nu știu cum să răspunză,
 Măcar cât iarba și frunza,
 Iar un șchiop satir sosește
 Și numaidecât grăește,
 „Știu eu de Neagra-Cetate“,
 Dar ei: — „Pe unde a bate?“
 „— M'a purtat pe mine dorul
 Unde mi-am frânt eu piciorul.
 Atunci omul poruncește;
 ..Numaidecât te gătește,
 „Crăișorul dela mine
 „Să-l povățuești prea bine,

Iar șchiopul se jeluește,
Și zicând așa grăește:
„Eu nu cutez a mă duce,
„Ca acolo să m'apuce.
„Că eu, mă rog, m'ascultă,
„Am făcut pagubă multă,
„Eram hiară stricătoare,
„Piele de lup mâncătoare,
„Și au gând să mă belească,
„Cine să mă izbăvească?“

Atuncea omul cel mare
Incepe a strigă tare:
„Mergi, auzi, când zic odată,
„N'așteptă vorbă rugată“.
Omul ajută de milă,

Iar schiopul pleacă de silă.
Arghir mai cu bucurie
Peste ape multe valuri;
Zile multe, cale lungă,
Scurtă din călătorie;
Smârcuri, câmpuri, văi și dealuri;
Nu putea să mai ajungă.
Dar odată mai pe urmă
Și drumul li se curmă.

Intr'un vârf de deal sosiră
Și puțintel odihniră,
De unde li se arată
Cetatea de mult oftată.
Acum schiopul nu ma merge,
Numai înapoi o șterge,
Cărui Arghir mulțumește,
Apoi iarăși mai pornește.
Când în cetate intrară
De sălaș bun întrebară.
La o văduvă soșiră
Unde și sălășuiră:
Văduva bogată, foarte
Nu știà cum să se poarte.
Având o fiică frumoasă,
I-au dat sălaș bucuroasă.
Intreabă: „De unde vine?
„Dela ce locuri străine?
„Și de ce fel de neam mare?
„Și ce căutare are?
Arghir spre toate răspunde
Și nimică nu ascunde,
Inșă ghimpul care-l are,
De ce îi erà mai tare.

„Unde-i locul ce se schimbă
 „In necunoscută limbă?“
 Intr'acest fel o întreabă
 Zicând: „a aveà o treabă“
 A răspuns văduva bine
 Nu ține nimic la sine,
 Zicând: „Nu este departe
 Nurai un câmp me desparte.
 „E o grădină vestită
 „Și foarte împodobită,
 „In care o coconiță,
 „O măiastră feciorită
 „Petrecându-și se arată
 „In toată ziua odată,
 „Și se preumblă într'insa
 „Cu șase roabe cu dânsa.
 „Este măiastră crăiasă
 „In lumea cea mai aleasă“.
 Atunci el nu are altă
 Inima precum îl saltă
 Văduva una nu uită,
 Ci tot la dânsul se uită,
 Și se miră foarte tare
 Ce trupșor voinicesc are!

Tot întrebă, ispitește,
 „Cum a răsbîit să ajungă“.
 Către el se linguşeşte:
 „Cale atîta de lungă?“
 El (că așa-i întîmplarea)
 Ii spuneà toată umblarea:
 „Am venit pentru Elena
 „Dela maica mea Medena“.
 Iar văduva ochii își face,
 Și la inima sa zace
 O nădejde rotogoală,
 Trăgându-și jarul la oală
 Cum ar puteà ca să facă
 Ca pe fie-sa să placă
 Acest crăișor nemernic
 Bogat, și foarte cucernic.
 Gîndind așa întru sine:
 „Să mi se lovească bine —
 „Zău nu mi-ar păreà de glumă
 Să mă văz că sunt o mumă
 „Sau o soacră norocită
 „Unui craiu învrednicită!“
 Cu acest cuget se pune
 Ca să facă stricăciune

Unui crăișor cu minte
Dându-i piedici înainte;
Deci la cină se așează

Beau, mănâncă, ospătează,
Precum este obiceiul.

Mai dau în povești cu craiul;
Se scoală dela mâncare.

Fac așternut de culcare;
Pleacă Arghir să se culce,

Ostenit îi părea dulce.
Văduva de socotește

Și cu sluga lui grăește
Apucându-l înainte

Cu tănuite cuvinte,
Urzesc cu jurământ tare

Lui Arghir împiedicare.
Cu fățarnice cuvinte

Așa înșală și minte
Pe sluga care se ține

De făgăduieli străine.
Cât a vândut, cași păgânul,

Pre Domnul său și stăpânul,
Zicând: „ascultă-mă, frate!

„Să-ți dau această cetate

„Cu fiica mea împreună
„Să trăești vicață bună;
„Să nu mai slujești atâta,
„Ci să umbli cu carâta,
„Să fii domn într'o cetate
Să aibi neamuri înălțate,
„Să abi așa o soție
„Cum îți dau fiica mea ție.
„Ia sărută-o odată! —
„Să vezi vicața curată —
„Ascultă-mă, dulce frate,
„Să te fac cu bogătate
„Ia acest foleuț în mână
„Și intrând voi în grădină
„Să-i sufli asupra-i foarte
„Să adoarmă ca de moarte;
„Ca să nu se întâlnească
„Cu Elena să grăcescă
„Dacă va ieși afară,
„Apoi îl deșteptă iară,
„Ține acest fir la tine,
„Unge-l pe la gene bine,
„Și-l scoală de mâna dreaptă,
„Că el de loc se deșteaptă.

„Ascultă-mă, dulce frate!
„Că te fac cu bogătate“.
Se înșală cu prostia
Necunoscând fățăria:
Că ginere nu-l primește,
Ci pe Arghir socotește.
Deci se scoală dimineața
Arghir își spală fața,
Se îmbracă, se gătește
Și la grădină pornește,
In care intrând își face
Cugetul semn de pace,
Inchipuindu-și în minte
Ce va fi mai înainte
Așa ciudate frumusețe,
Care plac la tinerețe,
Cât a călcat cu piciorul
N'a mai văzut crăișorul
Câte flori împodobite,
Câte râuri limpeзите.
Oh! câți trandafiri miroase
Cu foi rumene frumoase.
Rosmarinii au verdeață
Și garoafele roșeață.

Aici crinul se albește,
Colea nardul frumos crește
Cedrul ramurile-și 'ntinde
Care mult văzduh cuprinde.
Ciprul frunza înverzește,
Și văzduhul se clătește.
Izvoarele curg răcite
Ca cristalul limpezite,
Scaune verzi două sute •
Tot din pajiște făcute,
Cu lastre acoperite
Toate crăiesei gătite.
Arghir se culcă pe ele
Să-i treacă de ostenele.
Așteptând a sa iubită
Cu inima ostenită:
Iar sluga cea blestemată
De văduva înșelată
Cu leacurile gătite
Și de văduvă vrăjite,
L-au adormit tare foarte
Cu o părere de moarte
Apoi și crăiasa iată
Vine frumos îmbrăcată •

Intr'o vreme călduroasă
Cu șase roabe frumoase.
Precum se obișnueste
Către locul său grăbește.
Când încetișor se duce
Păru-i aurit străluce
Și pe spate și-l netează,
Din soare făcându-și rază.
Care la călcâie bate
Netezit în jos spre spate.
Clătià haine frumoșele
Și trăgeà boare cu ele.
In trup oablă și subțire
Drăgălașă la privire.
Pe cap diamanți străluce,
Cu soarele își aduce;
Cu toate-i strălucitoare
Dela cap pân'la picioare.
Din papuci picioare goale
Albe se vedeau prin poale.
Pajiștea verde cam udă
Deasupra de roua crudă,
Mergând i le cam stropește
Când către Arghir grăbește.

Văzând că cineva zace,
 În locul ei, nu-i prea place,
 Dară ce nici nu gândește.
 Pe Arghirul ei privește —
 Lângă dânsul se așează
 (Cine va fi să îi creadă?)
 Că având sudori pe față
 Cu dânsule se răsfață.
 Fiind mărgelile stropite,
 Pe fața lui risipite,
 Le ștergea făcându-i boare
 Cu a sa apărătoare,
 Cu mährama se răsfață
 Acoperindu-l pe față;
 Însă nu putea să-l lase
 Inima cea din crăiasă
 Ca mai mult să odihnească,
 Și ea la el să privească,
 Ci-i descoperia obrazul.
 Deșteptându-l cu necazul.
 Luându-i capul în poală,
 Zice: „Oh, iubite! scoală!
 „Să-mi povestești pribegirea.
 „Să-ți știu și eu rătăcirea, “

Insă el nici grijă n'are
 De poftita așteptare;
 Că vrăjita adormire
 L-a îngreuiat la fire,
 Și Elena nu pricepe:
 Ci numai așa începe:
 „Scoală dulce, și iubite!
 „Nu-mi vezi brațele gătite?
 „Sculați, ostenite brațe!
 „Să vă mângâi cu dulceată.
 „Oh rost¹⁾, graiul nu-ți ascunde,
 „Ci te scoală și-mi răspunde.
 „Oh ochi! deschideți vederea,
 „Lăsați somnul cel ca mierea.
 „Ridicăți-i către sprincene
 „Cele mai deasupra gene.
 „Oh, deschideți luminile
 „De îmi priviți lacrimile.
 „Oh, iubite prietene!
 „Lasă somnul pentru mine.
 „Dacă ai ajuns limanul
 „Precum ți-ai făcut planul

1) Gură.

„Fără preget de departe.
„Vi la dă străină parte.
„Oh! puțin mai ostenește,
„Când limanul se ivește,
„Oh, scoală! iubite, scoală,
„Scoală, că mă bagi în boală“.
Foarte mult lângă el plânge
Cât mai cu totul se stinge.
Când atâtea lacrimi stoarce,
Către sluga se întoarce,
Zicând: „Oare ce minune?
„Aici nu sunt lucruri bune,
„Eu pricep că nu e bine,
„Il fermecă oarecine,
„Și eu caut a mă duce
„Până soarele străluce.
„Acest somn puternic are
„Cu moartea asemănare
„Stai aicea și-l păzește:
„Până unde odihnește,
„Și sculându-se îi spune:
„Că sunt cu amărăciune
„Și de două ori se știe
„Că mai viu, și să mai vie;

„Dar mai mult nu e puțință
 ,Care vă spui cu credință“.

Și așa s'a dus acasă

Pe Arghir dormind îl lasă.
 Iar sluga cea stricătoare

Scoate vrăjita unsoare,
 Și ungându-l pe la gene

L-a deșteptat fără lene.
 Iar Arghir, cât se deșteaptă,

Zice: „Oh ce fel de faptă!
 „Am adormit de prisosință

„Fără nici o trebuință“.
 Să-i spue cât mai îngrabă:

„Venitu-a în grădină

„Prea iubita lui lumină?“
 Răspunde sluga și zice:

„Cu cale va să strice.
 „Cât a plâns ea lângă tine

„De dor cu brațele pline
 „Zicându-ți vorbe drepte

„Nu putea să te deștepte,
 „A zis apoi: că mai vine

„Până de două ori la tine,
 „Dar mai mult nu e puțință,

„Să cunoaștem în credință.

„Că legea ei poruncește,
• „Mai mult nu îngăduiește,
„Atunci de vei dormi iară
„Până a ieși afară,
„Mai mult nici nu-ți mai vine,
„Vai de ea și vai de tine“.
A doua zi venià iară
Și în grădină intrară.
Și tot aceeaș umblare
Ca cea de ieri supărare.
Deci cu inima amară
Iar către sălaș plecară,
Văduva văzând că-i face
Sluga foarte cum îi place,
Ii dă daruri și-l cinstește
Că atâta îi slujește:
Apoi și-a treia zi pleacă.
Arghir cu inima seacă,
De somnul cel greu se teme,
Și se roagă mai de vreme,
Zicând: „Doamne îndurate!
„Cereșcule împărate!
„Cela ce ești din vecie
„Auzi-mă mă rog ție,

„Zădarnică să nu-mi fie
„Această călătorie
„Cu de părinți părăsire,
„Am căutat pribegire,
„Rogu-mă dă-mi mângâiere
„Ca să o văz cu plăcere,
„Că de nu, mă scârbesc foarte,
„Și caz în groaznica mcarte“.
Tomându-se de somn dulce,
Nu voiă să se mai culce;
Se preumblă prin grădină
Cu inima de dor plină;
Dar sluga se necăjește
Cu inima se topește;
Căci nu poate să-și plinească
Voiă ca să-l ametească;
Inșă face el ce face,
Măcar Arghir că nu zace,
Că-l atinge din picioare
Dintr'a folețului boarc.
Când n'a pășit nici șase,
Și caută să se lase
Pe un pat plin de verdeață
Adormind cu dulceață.

Elena frumusețe plină
A fost intrat în grădină,
Care mai de veste prinde
Că Arghirul ei se vede
Și către dânsul grăbește,
Cât adormit îl privește.
O vai! nu se poate spune
Ce plâns și amărăciune.
Strigă cu graiuri duiioase
Din inimă drăgăstoasă:
„O dragoste necăjită!
„Și foarte batjocorită
„O vai inimă pierită!
„Și dulceață amărîtă
„O dragoste! Te văz bine,
Că nu îți bați joc de mine.
„O Arghire prea iubite!
„Și în zadar ostenite.
„Cu de părinți părăsire
„Și cu a ta pribegire
„Aflași dragostea amară,
„Că mă pierzi din mână iară.
„O măcar numai odată
„Să-ți aud vorba curată

„Vai inima mea ce-i prinsă!
 „In cursa dorului strânsă;
 „Cum ești de foc trist aprinsă
 „Și de tot junghiul atinsă,
 „Eu de aci mă voi duce.
 „Cine să-mi dea vorbă dulce?
 „Că pasăre de sub soare
 „Nu poate așa să zboare
 „Care la mine să vie,
 „Oh! nu poate să mai fie;
 „Că eu am putere tare,
 „Și venii cu muncă mare.
 „Nu pot zăbovi; iute
 „Mă duc — o dureri simțite!
 „O măcar numai odată
 „Cu o privire curată
 „De a mai privi la mine
 „Să vezi că plâng lângă tine,
 „Să auzi glas cu plăcere
 „Spre a noastră mângâiere.
 „Apoi măcar, vai de mine!
 „Aici să mor lângă tine!
 Și cu sărutări în față
 L-a ridicat sus pe brațe

Udându-i din tot necazul
 Cu lacrămile obrazul.
 Până seara tot oftează,
 Lângă dânsul lăcrămează.
 Când așa se necăjește,
 Către sluga lui grăește:
 „Prea iubitului meu spune
 „Că sunt cu amărăciune.
 „Noputând să mă mângâie,
 „Oh! sănătos să rămâi“.
 Atuncea vrând să se ducă
 Nu făceà ca o nălucă,
 Că ea de dragoste mare
 Nu prea grăbià la plecare,
 Ci se întoarce îndată
 Ca să-l mai vază odată.
 Și în brațe îl mai strânge.
 Și cu sărutare plânge:
 „De necaz încărcate;
 „Și ție ți-e greutate
 „Că nu poți vorbi cu mine,
 „Să vezi că sunt lângă tine.
 „Zadarnică osteneală
 „Amară chiverniseală —

„Oh! găsește-ți vânzătorul,
„Și vei fi izbânditorul“.
Și slugii îi erà milă
Văzând ce amar și silă,
Și a-l deșteptà se teme
Neaflându-și a sa vreme.
Elena la el privește
Vede că îngălbenește
Se prepune cu tot gândul
Cu ochii urît scrutându-l.
Inșă oare ce să-i zică?
In față îi este frică,
Ca să nu tăgăduască
Și mai rău să-l pedepsească.
După aceea cu oftare
Ii strigà cu glas mare:
„Prea iubitului meu spune
„Ce plâns și amărăciune,
„De va vrea să-și izbândească,
„Acest sfat să împlinească;
„Sabia cea agățată
„Din cuiul cel mic aflată
„Să o mute în cel mare,
„Și așa izbândă are;

„Care de mai înainte
„Făceà, ar fi avut minte:
„Erà toate foarte bine,
„Că puteà vorbì cu mine,
„Nu am aveà nici durere,
„Și noi trăiam cu plăcore.
„Și așa acasă pleacă,
De tot cu inima seacă.
Sluga-l scoală cu unsoarea
Cum i-a fost spus vrăjitoarea,
Se scoală Arghir și zice:
„Cu cale e să mă strice,
- „O Doamne putere mare!
„Cum am asudat de tare“.
Iar sluga: „Ba nu-i sudoare,
„Ci lacrimi jeluitoare
„Dela a ta preaiubită,
„Care te plângeà scârbită“.
Arghir îl certà de silă:
„Pentru ce nu ți-a fost milă?
„Să mă fi sculat pe mine.
„Au nu ai milă la tine?
„Ce grăești că nu am milă?
„Că destul ți-am făcut silă,

„Și tot eu a ta iubită,
„Eu amărît, ea scârbită,
„Ca să te scoli nu-ți dam pace,
„Dacă n'ai vrut, n'am ce face“.
Atunci Arghir de durere
Leșină, plânge, mai pierde;
De iubita sa dorește
Morții a se da voește
Zicând: „Groaznică soartă!
„Că eu sunt vrednic de moarte.
„Un somn îngreuiat tare
„Face supărare mare.
„Când eră să fie bine,
„M'am stricat singur pe mine.
„Cât necaz; câtă umblare;
„Acum necaz și mai mare.
„Eu ei am făcut mânie,
„Dar încă ce necaz mie!
Atuncea sluga: „Stăpâne!
„A zis așa către mine:
„Că de poftesti izbândire,
Așa ți-a dat sfătuire:
Sabia cea acățată
„Din cuiul cel mic aflată,

Să o muți în cel mare,
 „Că ei așa i se pare:
 „De făceai mai înainte
 „Mai mult ai fi fost cu minte.
 „Că nu ați aveà durere;
 „Ci voi trăiați cu plăcere“.

Sluga gândià că nu-i bine
 Unde sabia își ține,
 Iar Arghir înțelepțește,
 Intr'alt chip se tâlcuește.
 Stă puțin să socotească,
 Ca bine să nemerească.
 Sabia în mână ține,
 Și gândește întru sine,
 Cuiul cel mare gândește.
 Și prea bine tâlcuește;
 Iară cel mic stricătorul
 Sluga i-a fost vânzătorul,
 Pe acela îl descoasă
 Strigând cu sabia scoasă:
 „Acum pricep eu ce este —
 „Oh acum prinț eu de veste.
 Precum cuvintele sună
 „Tu nu ești sluga mea bună

„Eu te-am adus să-mi prinzi bine,
„Tu m'ai îngropat pe mine,
„O ce slugă cu rea credință:
„Au gândit-am să mă mință?
„Când voiam a trăi bine,
„Atunci mi-ai stricat tu câine!
„M'ai despoiat de dulceață,
„Ca să nu o am în brață,
„Mi-ai făcut sfârșit vieții,
„Oh, vrăjmașă a dreptății!
„Mă junghiu! mor moarte-amară!
„O tu inimă de fiară!
„Dar întâi te junghiu pe tine,
„Că tu m'ai vândut pe mine.
Iar sluga, de frică mare,
Se tot roagă de iertare,
Și plângând se jeluește,
Și tot lucrul povestește:
„Că mi-a făgăduit mie
„Fata ei și avuție:
„De m'a înșelat pe mine“.
„Numai să te vânz pe tine“.
Arghir strigă cu mânie:
„Au nu mi-a fost grijă mie,

„Ca să te fac un om mare!
„Vai, Iudo, inimă tare!
„Vai! cum m'ai mâncat, dușmane,
„Vai! la mine câte rane!
„Să-ți dau focul tunetului
„Până 'n casa sufletului“.
Și când așa cuvintează
Capul încă i-l reteză
Turburat și cu mânie
Spre văduva cu urgie
Pe la dânsa se abate,
Din dinți strânge și înjură
Dându-i tunete din gură:
„Ce mi-ai făcut! tu strigoaie!
„Tu inimă de ursoaie
„Tu cu fermecele tale
„Dacă mi-ai stricat din cale
„Adu-ți fata cea aleasă
„Să o fac pe ea mireasă,
„Să-i dau semn de legătură
„Două palme peste gură.
„Spune-i să vie încoace,
„Să o iau peste mijloace,

„Și ea să o logodească
„Sabia mea cea crăească
„Dară tu! soacră bătrână,
„Adu-ți a ta dreaptă mână,
„S'o sărut tirănește
„Cu sabia, cum dorește,
„Și să ți-o înfing în gușă,
„Ca să crapi aci la ușă.
„Așă să-ți măriți tu fata
„Cum ai făcut judecata;
„Să pățești și tu ca mine
„Când va fi să-ți fie bine“.
Și așă o năpădește
Și către câmpuri pornește.
Ascultați acum ce chinuri
Rabdă Arghir, și suspinuri!
Intre zghiaburi rătăcește,
Și prin păduri pribegeste.
La un izvor de apă.
Chiar din gura morții scapă.

A TREIA PARTE

A doua zi când se scoală
Amețit căznit de boală,
Altceva ce să mai facă?
Necăjit în lume pleacă,
Și nădejde nu mai are —
O lăcrămi și suspinare!
Acum încotro merge?
Stă și de lacrămi se șterge.
Oh! amar vieții sale,
Că-i toată plină de jale,
Prin munți groaznici pribegeste,
Pe dealuri călătorește
Insuși și-a aruncat soarte,
Ca să umble după moarte.
Când printr'un bărc tufos trece,
Iată izvor bun și rece.

Descalecă, odihnește;
Și setea își potolește,
Însă nici a bea nu poate.
Că acum a pierdut toate
Așa începù a plânge,
Plânge cu lacrimi de sânge:
„Decât întristată fața,
„Decât amară vieață,
„Mai bine mă junghiu odată,
„Să-mi văz vieața scăpată.
Nu mai văz a mea dulceață
„O amărîtă vieață!
„O moarte, vino! grăbește!
„De amar mă mântuește.
„O prea dulci părinți cu milă!
„Căroră v'am făcut silă,
„V'am lăsat amărîți foarte
„Și eu aci să-mi văd moarte.
„O țări! neamurile mele,
„Care v'am lăsat cu jale,
„Te-am lăsat, măică! pe tine!
„Ucigaș luai cu mine:
„O dulci doi frați cu dreptate
„Rămâneți cu sănătate:

„Eu cu voi în grădină
„Făcui cercare străină.
„O! fie toate iertate,
„Rămâneți cu sănătate
„Blestemat să fie locul
„Unde mi s'a aprins focul,
„Focul dragostei în mine
„O inimă! vai de tine!
„Oh! Elena mea cea dulce!
„Eu din lume mă voiu duce
„Rămâi de mine iertată
„Cu inima 'n lanț băgată.
„Pentru o scurtă iubire
„Această sălbătăcire,
„Acum, acum, mă omorâ,
„Arma dragostei mă zboară.
„Oh, trup alb grijit de maica
„Și împodobit de taica,
„In sgău trăese zămislite!
„Cu slavă împodobite!
„Oh! se miră și pământul
„Vai unde ți-este mormântul?
„Când te vei sculda în sange,
„O vai! cine te va plânge ?

„In loc de îngropăciune,
 „Fe pământ imputăciune.
 „Moarte ascunsă, amară,
 Groașa pântecului de fiară,
 „Ziua mea cea depe urmă.
 „Când vieța mi se curmă.
 „O! ceasul cel de sfârșire!
 „Numai vouă va fi știre.
 „Lângă izvor fără nume
 „Eu mă jungiu și ies din lume“.
 (Oh, e groază a și spune,
 Vârful săbiei își pune
 Drept în inimă la jâță —
 De ai vedea, Elinițo —)
 Mănunchiu în pământ așează
 Numai în ea să cază.
 Intr'acelea ce aude?
 Cântece nouă și crude.
 Privește — și vede iată
 Vine o nimfă curată
 Spăimântat la ea privește,
 Zeiță o socotește.
 Intrebă: „Oh, coconiță
 „Doară ești o Proorociță“.

Nimfa fără supărare
Răspunde la întrebare.
O rugă să-i proorocească:
Ce va să mai pătimească?
A răspuns acea Fecioară:
Că el să nu se omoare
Zicând: „Tinere așteaptă“,
Iar el gândià 'ntru sine:
„Oh, moarte, mă ia mai bine,
„Că dorul ce mă căznește
„Mai tare se întărește“.
Intr'acele, un glas mare
Se aude răcnind tare.
Gândià: un leu, un balaur,
Sau vreun sălbatec taur.
Se 'ntâlnesc, se luptă, sbiară
Ca niște groaznice fiare.
Atunci aminte îi vine:
Cine să junghe pe sine,
In raiu nu împărățește,
Și atunci așa gândește:
„Eu la dânșii mă voi duce
„Ca prin guri să mă apuce“.

Și așa la dânșii pleacă . . .
Cu gând din lume să treacă.
Încotrò sună și sbiară,
Vede peșteră de fiară,
Unde trei fii-a lui dimon
A lui Dci Sancti Simon
Se tot sfădese și se ceartă
Cu o învoire spartă.
Întrebă Arghir și zice: . . .
„Pentru ce aveți voi price?”
Au răspuns toți trei îndată:
„Suntem trei dela un tată,
„Ne sfădim pentru moșie,
„Pentru mică avuție:
„Sunt trei scule de 'mpărțeală
„Judecă fără greșală!
„Că ce vei zice vom face
„De ne vei face o pace.
„Palașcă și papuci de piele,
„Cine se 'mbracă cu ele,
„Și cu biciul să trosnească
„De trei ori și să grăcească:
„Hip—hop! să fiu fără veste

„Până nici nu socotește,
„Acolo se pomenește.
„Cum să nu ne sfădim dară?
„Pe avuție amară.
„Că într'un loc de nu sunt toate
„De folos a fi nu poate.
„Iar celui mijlociu frate
„I-au mai dat o bunătate,
„Că el poate și pogoară,
„Pe celă ce pe sus zboară:
„Care pe noi ne căsnește
„Judecății se plătește“.
Arghir socotește bine,
Zice: „Ascultați de mine:
„In trei părți vă voiu trimite,
„Care va sosi 'nainte,
„Aceluia fie toate;
„Că într'altfel nu se poate“.
Așa trei dealuri arată;
Ca să plece deodată.
Au plecat fieștecare
La dealul său fugând tare.
Dar Arghir ce va să facă?
Ia palașca și se îmbracă,

Papucii luă în picioare,
Și să vezi cum va să sboare.
Că, când cu biciul trăznește,
Și când de trei ori grăește,
„Hip—hop la a mea iubită
„Să fiu la acea scârbită“.
Ca o săgeată ce sboară,
Dela pământ îl iuraă.
Când vin dracii — stau cu firea,
Arghir nu e nicăirea.
Osteniți suflă din gură.
Și pe Arghir îl înjură.
Incep întru sine iară
Altă sfadă mai amară.
Căci au lăsat să-i înșale
Insuși cu mințile sale.
Iar cel mijlociu grăește;
„Vezi așa vă trebuiește;
„Că voi ați gândit a-mi face
„Numai cum vouă vă place;
„Voi vreți ca să nu-mi dați parte,
„Acum du-te mai departe“.
Ceilalți începură a-i zice:
„Tu ești omul cel de price,

„Că tu ai un dar, ce poate,
„Să strece aceste toate,
„Și tot vrei și de aicea
„A-ți mai îngrășă cerbicea.
„Tu ești aice de vină,
„Tu ai început pricină:
„Că noi amândoi prea bine
„Ne învoiam întru sine,
„Tu ești satana!“ — îl ia de chieă,
De-l trânteste și-l ridică;
Unul de corn îl apucă,
Altul coada îi îmbucă;
Il ghemuese în țărână
Până la muiat la vână,
Strigă, se vaietă dracul
Să-l lase, că le va scoate
Și pe celelalte toate
Dela Arghir care sbeară
Ca o săgeată ușoară.
Inșă acest drac cu gândul
Numaidecât ajungându-l
Din văzduh în jos îl scade
Că`peste un munte cade.

li ia sculele cu gândul,
Pe el la un sghiab lăsându-l.
Și erà un sghiab de munte
Cât privindu-i sus la frunte,
Gândià că la cer se sue;
Și nici o cărare nu e.
Așà a fost mers de tare
Cu a lui iute sburare,
Cât nu a văzut sub soare
Nici pasăre sburătoare;
Puțințel mai odihnește;
In toată partea privește;
Singur, îl ajunge frica,
Văzând acel munte mare
Gândul tot la moarte are.
Inșă numai în sus pleacă
Călcând tot pe piatră seacă
Și nici pâine nu mai are,
Cum flămânzește de tare —
Puțințel foamea-și alină
Cu câte o rădăcină.
Către vârș tare grăbește
Și a treia zi sosește.

În vârf vede o cetate
Cu podoabe neurmate,
Cu ziduri ciudat făcute,
Șanțuri de pământ umplute.
Cu palaturi înălțate,
Cu turnuri frumusețate,
Foarte frumos coperite,
Tot cu țigle poleite.
Ale Elenei palaturi
A vedeà nu te mai sature.
Când către el grăește
Cu o nimfă se 'ntâlnește,
Care fuge cu minune
Înapoi Elenei spune:
„Iată Arghirul tău vine
„L-am cunoscut foarte bine“,
Iar Elena mânioasă
Ziceà: „Ce minți mincinoasă?“
Și i-a dat o palmă bună
Zicând că a spus minciună
Deci ieși altă fecioară
Intrând strigă: „Domnișoară:
„Iubitul tău Arghir vine“.
Iar o pălmuește bine.

Mai iese altă afară,
 Care intrând strigă iară:
 „O ! iată Arghir sosește“.
 Și pe ea o pălmuește,
 Zicând foarte mânioasă:
 „Nu fiți așa mincinoase.
 „Doară visați, aș mai crede
 „Alt chip minciună se vede ?
 „Au doară ați nebunit toate ?
 „Că a crede nu se poate,
 „De ar aveà sburătoare
 „Aripi cu care să sboare,
 „Tot nu ar puteà să vie.
 „Ce grăiți voi nebunie ?“
 Iară fetele strigară:
 „Ba zău ! iată stă afară“.
 Nici așa nu vrea să crează,
 Ci a ieșit ea să vază;
 Apoi atunci dacă-l vede
 Îl cunoaște și le crede,
 Și cu brațele gătite
 Oftă: „o, al meu iubite !“

Plângând se îmbrățișează.
 (Cine poate să nu creadă?)
 Că într'un ceas de durere,
 De durere și plăcere
 Nu putea ca să grăcească
 O dragoste pustnicească!
 Și către Arghir grăește:
 Elenei inima-i crește
 „O Arghire prea iubite!
 „O călător ostenite!
 „Nu sunt vrednică de tine,
 „Cât ai umbrat pentru mine.
 „Pentru tine rabd și moarte,
 „Pentrucă te iubesc foarte“.
 Precum e la tinerețe
 Și aceste două fețe.
 Povestesc, înșiră multe,
 Toate cine să le-asculte?
 Inșă fără urâciune
 Mai puțințele voiu spune.

A P A T R A P A R T E

De mână intră în casă
Un mire cu o mireasă.
Arghir toate patimile
Și toate neezurile
Inșiră, și povestește
Și nimic le secotește.
Ci încep la veselie
La jocuri de bucurie,
Și tot felul de muzică
Sta tot gata ca să zică
Toată cetatea răsună
Făcându-și inimă bună
Unde turnuri poleite,
Și palaturi strălucite
Vetrele de aur frumoase
Se învârtesc luminoase.

Iar grădina cea crăească
In cetatea pustnicească
In care curg râurile.
Ce vestejesc pajiștile
A lui Venus biserică
Oltarele ¹⁾ își ridică.
Dară câte floricele
Inconjurată eu ele!
A lui Venus fecioare
Rupând flori mirositoare
Lui Amor cântă, și saltă,
Cu bucurie înaltă,
A făcut nouă dulceață.
O îngerească albeață,
Și pareă că niciodată
N'a fost așa încărcată
Grădina: când îi primește,
Toată podoaba zâmbește:
După obicei urmează,
Ba mai bine să le șează
A lui Arghiar mâna dreaptă
O-apucă de subțioare,

1) Altarele.

Mai șed și jos pe vedeată.
Se unesc brațe cu brațe.
Șed la umbra în grădină,
Și trăgea o boare lină
Care hainele clătește,
Și mireasmă împărțește
De flori frumoase 'nflorite.
Și de Pomana stropite,
Iar dulceța cea amară
Cum se îndulcește iară
Față întâlnită cu față
Incep o nouă vicață.
Acum este lăudată
A lui Cupidon săgeată.
Deci după acestea iară
Ies din grădină afară,
Gândind ea ospăț să facă
Cași altora să placă.
Foarte mulți oaspeți adună
Făcându-și inimă bună.
Strălucesc mesele 'ndinse
Tot cu flori cu sârmă prinse,
Scilipesc vase-argintuite
Și pahare aurite

Poslujnici aduc bucate.
Cu gust bun amestecat.
Se așează toți la mese
La nunta unei crăieșe.
Bea, pahare împlinește,
Care vinul îndulește,
Bea mănâncă, ospătează,
Toată firea înviează.
Sună lăute voioase.
Și fluieri, cimpoi frumoase.
Cimbale răsunătaare
Trâmbița ajutătoare,
Una după alta sună
Să-și facă toți voie bună
Multe rânduri de bucate,
Și băuturi strecurate,
Poslujnici la două sute
Aduc toți pe întrecute.
Unii schimbă talerile,
Alți plinesc paharele,
Alții slujesc pe afară,
Alții duc altă povară,
Oaspeții au voie bună,
Pahare ciocnite sună

Inchinăciuni închinăte,
Băuturi spre sănătate,
Când se scoală dela masă,
Se mai duc într'altă casă,
Unde toți în hore saltă
Cu bucurie înaltă.
Ospățul șase luni ține
Toți cu inimile pline
Iar în ziua depe urmă
Când nunta mai li se curmă,
Un mire cu o mireasă,
Un erai, și cu o crăiasă,
După obicei urmează
Iar la mese îi așează,
Să ospătă cu dulceață
Pentru o nouă vicață,
Mirele, precum se cade.
Tot lângă mireasă șade:
Intr'alt chip cum va să fie!
Povestesc cu veselie!
Însă Arghir se gândește,
Cugetă și socotește
Cum ședeă în fruntea mesei
A dat o palmă miresei.

Mireasa atunci roșește,
Și nimica nu grăește.
Arghir cu fața plecată
Mai dă cu palma odată.
Ea și atunci numai că tace
Și numai cu capul face,
Și a treia ce gândește
Că iară o pălmuește.
Atunci cum se rușinează
Odată tare oftează.
Plecând capul mulțumește
Și cu glas greu grăește:
„Oh! Arghire prea iubite;
„Și de departe venite.
„Dacă ai venit la mine
„Pentru ce-mi făcuși rușine?
„Cum de mi-ai dat palme grele
„Intre amicele mele?“
Ochi în lacrimi învârtește —
Iar Arghir așa grăește:
„Cât am călcat pentru tine
„Multe m'au ajuns pe mine.
„Răbdai multă supărare
„Cum m'am depărtat de tare,

„Și când eram mai la tine

„Nu mă vrei primî pe mine.

„Mă văzură trei fecioare,

„Fete nearse la soare,

„Și ți-au adus veste bună.

„Tu ai zis că e minciună.

„Și când îți spuneau de mine

„Atunci le-ai pălmuit bine,

„Tu nu le-ai crezut pe ele,

Pân' văzuși brațele mele.

„Așa nici eu gîndesc dară

„Să-ți faci mînie amară,

„Că dragostea și pe tine

„Te căsnește ca pe mine“.

Atunci Elena grăește,

Și nimica rău gîndește :

„Oh ! Arghire prea iubite,

Și cu mine logodite,

„Văd că n'ai gînd rău la tine,

„Nici mînie e la mine ;

„Intre noi așa se cade,

„Că cinstea mea tot nu scade ;

„Mai vîrtos se înmulțește,

„Dragostea și cinstea crește“.

Oh ! cu ce dragoste mare

Trăeso fără supărare,

După chin dulce viață,
 Și după amar dulceață.
 După multă întristare
 Bucuria cea mai mare,
 Ce fu uscat, înverzește ;
 Amarul se îndulcește !
 Acum e lumea întreagă
 Când le e viața dragă,
 Și are veselă vreme
 Când de nimenea se teme
 Ce păută cu întristare.
 Acum în brațe o are.
 Și o vede când pofteste
 Și nu se mai chinuște.
 Iar firea cea întristată
 Acum este mângâiată,
 S'au așezat junghiurile
 Și s'au sfârșit chinurile.
 Dorul acum nu mai vine
 Oaspeții s'au cinstit bine
 Și se scoală dela masă
 Ca să se ducă acasă,
 Nunta ca să se sfârșească
 Și la mulți ani să trăească.

e) Versuri.

		<u>Lei B.</u>
Anton Pann.	Povestea vorbeii și Nas- tratin Hogea, ilustrat	15 —
C. Rădulescu-Codiu	Chira Chiralina Căntece bătrânești, ilustrat	15.—
Th. D. Sperantia.	Anecdote cu Noroc . . .	15.—
Sev. Dumitriu,	Anecdote cu Minuni . . .	15.—
	200 poezii pentru copii	8.—

f) Diverse cărți utile.

I. M. Popescu-Mehedinți	Povășulilor copiii pentru lucrul manual	1.—
Gr. Teodosiu.	Recreații școlare, cânturi	1.25
D. G. Kiriac.	Carte de religie	1.—
L. Leist.	Proverbe și expresii proverbiale	2.—

Biblioteca de popularizare, „CĂMINUL“.

No. LEI 2.

2 și 2 bis. Constanța	Natalița, nuvele.
Marino Moscu	
40-43 și 40-43 bis.	
Edmondo de Amicis.	Cuore, traducere de d-na Sofia Nădejde.
45 și 45 b. C. Negruzzi.	Nuvele istorice.
46 și 46 b. Petre V. Baneș.	Povești din diferite ținu- turi românești.
47 și 47 b. V. Alexandri	Barbu Lăutarul,
50 și 50 b. C. Negruzzi.	Nuvele de moravuri.

54 și 54 b. M. Memu.	Doamna Chiajna
58-60 și 58-60 b. f. II Iurii	Lordul cel mititel.
64-65 și 64-65 b. Th.	
Speranța.	Anecdote cu Noroc.
68-69 și 68-69 bis. Th.	
Speranța,	Anecdote cu Minunul
81-85. G. Bruno.	Copiii lui Marcel.
113-114. Asachi C.	Bogdan Voevod . cl. L
115-116.	Dragos I.
117-118. Ispirescu P.	Mihal-Viteazu II.
119-120. Al. Odobescu.	Ioana D'Arc II.
121-122. Ion Barac.	Arghir și Elena III.
122-124. Al. Odobescu.	Alexandria III.
125-126. Asachi.	Alexandru cel Bun III.
127-128.	Valea Albă III.
129-130. Alexandri V.	Cinel-Cinel III.
131-132. Iurii și Iura.	Poezia populară IV.
183-134. Asachi C.	Petru Rareș IV.
135-136. Al. Odobescu.	Cântece populare IV.
137-138. Sion.	Emanciparea Țiganilor V.
	Artela în România V.
139-140. Al. Odobescu.	Biserica Curtea de
141-142.	Argeș V.
	Sidrighelo V.
143-144. Asachi C.	Vasile Alexandri VI.
145-146. Al. Odobescu.	Nic. Călcescu VI.
147-148.	Condițiunile unei
149-150.	bune traduceri VI.
	Petre Ispirescu VI.
151-152.	Văcărești, poezii VII.
153-154.	Dumbrava Roșie VII.
155-156. Alexandri V.	Mazepe în Moldova VII.
157-158. Asachi C.	Ruxandra Doamna VII.
159-160.	Psaltirea VIII.
161-162. Al. Odobescu.	Poezii Văcărești VIII.
163-164.	

